

PATVIRTINTA
Departamento direktoriaus
2010 m. birželio 15 d. įsakymu Nr.

Neįgaliųjų reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos

2010 METŲ PATIKSLINTAS VEIKLOS PLANAS

1. Aplinkos ir išteklių analizė
<p style="text-align: center;">Išorės veiksniai:</p> <p><u>Politiniai veiksniai:</u></p> <p>Neįgaliųjų socialinės integracijos įgyvendinimą šalyje reglamentuoja Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymas (Žin., 1991, Nr. 36-969). Šio įstatymo 16 straipsnis reglamentuoja neįgaliųjų socialinės integracijos valdymą, kuriuo vadovaujantis Neįgaliųjų reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau vadinama - Departamentas) koordinuoja ir įgyvendina Nacionalinę žmonių su negalia socialinės integracijos programą bei vykdo kitas neįgaliųjų socialinės integracijos politikos įgyvendinimo priemones.</p> <p>Socialinės apsaugos ir darbo ministras 2005 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. A1-340 „Dėl Neįgaliųjų reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nuostatų patvirtinimo“ (Žin., 2006, Nr. 3-67) patvirtino Departamento nuostatus.</p> <p>Per 2004-2009 metus šalyje priimta visa eilė teisės aktų, kurių įgyvendinimas žymiai keičia neįgaliųjų gyvenimą ir didina neįgaliųjų galimybes dirbti, mokytis, būti ugdomiems ir savarankiškiems, dalyvauti visuomenės gyvenime ir naudotis visai visuomenei sukurtomis gėrybėmis:</p> <p>1. Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymas (Žin., 1991, Nr. 36-969). Nuo 2005 m. liepos 1 d., įsigaliojus Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo naujai redakcijai, Lietuvoje veikia nauja neįgalumo ir darbingumo lygio nustatymo tvarka. Svarbiausias naujosios sistemos akcentas - pasikeitęs požiūris į žmones su negalia ir naujos galimybės jiems.</p> <p>Įstatyme įteisintos ne tik naujos sąvokos bei terminai, pakeisti invalidumo nustatymo vaikams ir suaugusiems metodai, bet ir, priartinant neįgaliųjų socialinės integracijos modelį prie ES šalių modelio, teisiškai įtvirtintos neįgaliųjų lygios teisės ir galimybės visuomenėje.</p> <p>Neįgaliųjų socialinės apsaugos sistemos reformos skatina teigiamus pokyčius įvairiose neįgaliųjų gyvenimo srityse, darbingumo lygio vietoj invalidumo grupės nustatymas sudaro galimybes objektyviau įvertinti žmogaus gebėjimus dirbti, gauti būtinas reabilitacijos paslaugas bei išmokas; diferencijuojant asmenų iki 18 metų neįgalumą pagal neįgalumo lygį valstybė palankesnėmis sąlygomis remia šeimas, auginančias ir slaugančias sunkią ir labai sunkią negalią turinčius vaikus. Įgyvendinant šį įstatymą gerės įvairaus amžiaus neįgaliųjų gyvenimo kokybė, kadangi bus efektyviau tenkinami jų specialieji poreikiai. Įgyvendinant įstatymo nuostatus dėl profesinės reabilitacijos, šalyje kuriama vieninga profesinės reabilitacijos sistema, sudaranti prielaidas neįgaliesiems įgyvendinti vieną esminių demokratinės visuomenės teisių - teisę į darbą, o tuo pačiu teisę į visavertį, prasmingą gyvenimą. Šiame įstatyme įtvirtintų nuostatų dėka palaipsniui visuomenės sąmonėje formuojamas požiūris, kad negalia - ne medicininis, bet socialinis reiškinys, tai yra didžiąja dalimi priklausantis nuo neįgaliesiems sudarytų galimybių įvairiomis priemonėmis kompensuoti negalią ir dalyvauti visuomenės gyvenime.</p> <p>2. Socialinių paslaugų įstatymas (Žin., 2006, Nr. 17-589). Šiuo įstatymu pakeistas</p>

požiūris ne tik į socialines paslaugas gaunantį asmenį, bet ir jo šeimos narius. Naujuoju įstatymu siekiama skatinti socialinių paslaugų įvairovę ir didinti jų prieinamumą – atsiranda naujos paslaugų formos (savarankiško gyvenimo namai, socialinė globa į namus, dienos socialinės globos centrai), kurios padės šiuo metu dėl socialinių paslaugų įvairovės stygiaus ne tik neįgaliesiems, bet ir jų šeimos nariams, prižiūrintiems neįgaliuosius, sulaukti valstybės paramos.

3. Užimtumo rėmimo įstatymas (Žin., 2006, Nr. 114-5115). Įstatymo nuostatos skatina neįgaliųjų įdarbinimą ir jų verslumą. Darbdaviams, įdarbinusiems sunkią negalią turinčius asmenis, kiekvieną mėnesį už kiekvieną dirbantį asmenį per visą jų darbo laikotarpį mokama už faktiškai dirbtą laiką pagal Vyriausybės patvirtintą minimalų valandinį atlygį apskaičiuoto darbo užmokesčio subsidija. Jei neįgalieji norės kurti savo verslą, jiems pagal įstatymo nuostatas bus galima suteikti subsidiją darbo vietai įsteigti, darbo priemonėms įsigyti. Įgyvendinant šį įstatymą bus sudarytos sąlygos neįgaliesiems dirbti pagal jo galimybes.

4. Socialinių įmonių įstatymas (Žin., 2004, Nr. 96-3519) reglamentuoja įmonių, kuriose dirba neįgalieji, rėmimo tvarką ir sudaro sąlygas sunkias negalias turintiems neįgaliesiems dirbti. Valstybės pagalbos socialinėms įmonėms rūšys - darbo užmokesčio ir valstybinio socialinio draudimo įmokų dalinė kompensacija; subsidija darbo vietai steigti, neįgalių darbuotojų darbo vietoms pritaikyti ir jų darbo priemonėms įsigyti ar pritaikyti; subsidija tikslinėms grupėms priklausantiems darbuotojams mokytis; subsidija neįgalių darbuotojų darbo aplinkai, gamybinėms ir poilsio patalpoms pritaikyti; subsidija papildomoms administracinėms ir transporto išlaidoms kompensuoti, vežimo į darbą ar iš darbo, darbui skirtų medžiagų, detalių, gaminių ir kt. vežimo jiems į namus išlaidoms kompensuoti; subsidija asistento (gestų kalbos vertėjo) išlaidoms kompensuoti.

5. Švietimo ir mokslo ministerija, atsižvelgdama į Valstybinės švietimo strategijos 2003–2012 metų nuostatas (Žin., 2003, Nr. 71-3216) 2009 m. rugsėjo 3 d. patvirtino Specialiojo ugdymo paslaugų teikimo programą 2009-2013 metams, iš viso programos įgyvendinimui numatyta 126,795 tūkst. Lt.

6. Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2005 m. gruodžio 23 d. nutarimu Nr. 1426 (Žin., 2005, Nr. 152-5603) patvirtino Neįgaliųjų reikalų tarybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau vadinama - Taryba) sudėtį ir jos nuostatus. Taryba veikia visuomeniniais pagrindais ir nagrinėja svarbiausius neįgaliųjų socialinės integracijos klausimus bei teikia pasiūlymus Socialinės apsaugos ir darbo ministrai dėl neįgaliųjų reikmes atitinkančios neįgaliųjų socialinės integracijos politikos įgyvendinimo. Ji sudaroma lygiateisės partnerystės pagrindu iš valstybės institucijų ir neįgaliųjų asociacijų deleguotų atstovų. Neįgaliųjų reikalų tarybą techniškai aptarnauja Departamentas.

7. Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymui įgyvendinti rengiamos ilgalaikės programos (Nacionalinė žmonių su negalia socialinės integracijos 2003-2012 metams programa) (toliau – Nacionalinė programa) (Žin., 2002, Nr. 57-2335), kurios įgyvendinimą koordinuoja Departamentas, kuris pats vykdo dalį šios programos priemonių.

8. Vadovaujantis Valstybės kontrolės atlikto veiklos audito „Neįgaliųjų socialinė integracija“ rekomendacijomis ir Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2007-11-05 įsakymu Nr. A1-309 patvirtintu šių rekomendacijų įgyvendinimo planu:

8.1. Parengtas Neįgaliųjų socialinės integracijos programos 2003-2012 metams programos ir jos priemonių pakeitimo – Nacionalinės žmonių su negalia socialinės integracijos 2010-2012 metų programos projektas.

8.2. Parengtas Neįgaliųjų socialinės integracijos programų finansavimo tvarkos aprašo pakeitimo projektas (išgalios nuo 2012 metų), kuriame planuojama decentralizuoti ir pakeisti neįgaliųjų socialinės integracijos programų finansavimo tvarką, paslaugų neįgaliesiems projektus konkurso tvarka finansuojant per apskričių viršinių administracijas.

8.3. Parengta ir patvirtinta Lietuvių gestų kalbos vartojimo ir vertėjų paslaugų teikimo 2009-2012 metų programa (Žin., 2009, Nr. 70-2844). Programos įgyvendinimą koordinuoja

Departamentas.

9. Departamentas koordinuoja Būsto pritaikymo žmonėms su negalia 2007-2011 m. programą (Žin, 2006, Nr. 73-2782). Įgyvendinant šią programą siekiama padėti neįgaliesiems, turintiems judėjimo negalią ir apsitarnavimo buityje sutrikimų, įveikti izoliaciją savo namuose bei sudaryti sąlygas aktyviai dalyvauti visuomenės gyvenime. Būsto pritaikymą neįgaliesiems organizuoja savivaldybės. Būsto pritaikymo išlaidos asmenims su ryškiais ir labai ryškiais judėjimo ir apsitarnavimo sutrikimais bus dengiamos 80 procentų iš valstybės biudžeto lėšų, o likusias 20 procentų dengs savivaldybės (asmenims su vidutiniais judėjimo ir apsitarnavimo sutrikimais atitinkamai - po 50 procentų).

10. Finansinės pagalbos priemonių teikimo neįgaliesiems, studijuojantiems aukštosiose mokyklose, tvarkos aprašu (Žin., 2006, Nr. 93-3655) reglamentuojama finansinės paramos neįgaliesiems, studijuojantiems aukštosiose mokyklose tvarka. Finansinė parama teikiama studijuojantiems valstybinėse aukštosiose mokyklose neįgaliesiems, kurie turi I ar II invalidumo grupę arba sunkų ar vidutinį neįgalumo lygį, arba 45 procentų ar mažesnį darbingumo lygį. Studentų specialiesiems poreikiams tenkinti kas mėnesį bus skiriama 50 procentų valstybinės socialinio draudimo bazinės pensijos dydžio tikslinė išmoka. Neįgaliesiems iš dalies valstybės finansuojamose vietose, skiriama 3,2 BSI dydžio tikslinė išmoka kiekvieną semestrą išlaidoms už studijas iš dalies kompensuoti.

Departamentas toliau tobulins Nacionalinės žmonių su negalia socialinės integracijos 2003-2012 metų programos koordinavimą, stebėseną, socialinės integracijos priemonių planavimą, vykdymą, koordinavimą.

Departamentas kasmet konkurso tvarka finansuoja neįgaliųjų asociacijų vykdomus paslaugų bendruomenėje projektus, kurie apima pagal negalios pobūdį reikalingų paslaugų teikimą, socialines paslaugas, motyvacijos dirbti didinimą, įtraukimą neįgaliųjų bendruomenėje į nuolatinio pobūdžio sporto, kultūros, poilsio veiklas ir neįgaliųjų veiklos rėmimo projektus. Įgyvendinant neįgaliųjų socialinės integracijos programas priemonės kiekvienais metais apie 24-30 proc. šalies neįgaliųjų gauna paslaugas ar pasinaudoja neįgaliųjų socialinės integracijos programomis.

Didelę įtaką neįgaliųjų socialinei integracijai šalyje turi tarptautiniai teisės aktai ir narystė Europos Sąjungoje. 2006 m. JTO patvirtino Neįgaliųjų teisių konvenciją, kuri pateikta ratifikuoti LR Seimui.

Europos tarybos Ministrų komitetas patvirtino rekomendacijas valstybės narėms dėl Europos Tarybos Veiksmų plano skatinti neįgaliųjų teises ir visapusi dalyvavimą visuomenėje, gerinant jų gyvenimo kokybę 2006-2015 metais. Įgyvendinant šias neįgaliųjų socialinės integracijos politikos priemones tikimasi Lietuvoje paspartinti neįgaliųjų socialinės integracijos raidą ir priartinti ją prie Europos Sąjungos valstybėms narėms įprastų socialinės apsaugos standartų

Ekonominiai veiksniai:

Neįgaliųjų socialinę integraciją atspindi ir sąlygoja šalies ekonominis lygis, situacija darbo rinkoje, visuomenės požiūris į neįgaliųjų problemų sprendimą ir realios galimybės finansuoti socialinę, sveikatos bei švietimo sritis. Svarbiausios neįgaliųjų socialinės integracijos kryptys: naudojant reabilitacijos (medicininė, profesinė, psichosocialinė, savarankiškų įgūdžių ugdymas) priemonės, socialines paslaugas, pritaikant viešąją fizinę, būsto ir informacinę aplinką, skatinant įdarbinimo ir užimtumo priemones ir dalyvavimą kultūroje, sporte ir poilsio veiklose, formuojant visuomenės teigiamą požiūrį į neįgaliuosius, siekti neįgaliųjų lygių galimybių.

Neįgaliųjų padėtį bei integracijos galimybes įtakoja lėšos, skiriamos socialinės apsaugos garantijoms, globai ir rūpybai, paslaugų teikimui ir plėtrai, aplinkos pritaikymui, švietimo ir ugdymo, užimtumo finansavimui ir kitoms priemonėms. Ekonominė šalies padėtis, nedarbo lygis (ypač kaimo vietovėse) skatina žmones siekti neįgalumo kaip pragyvenimo šaltinio ir neskatina jų reabilitacijos bei siekimo grįžti į darbo rinką, lėtina

socialinių paslaugų vystymąsi, užimtumo sistemos tobulėjimą, neįgaliųjų teisių į mokslą realizavimą. Socialinės integracijos lygis priklauso ir nuo pačių neįgaliųjų motyvacijos ir ekonominio aktyvumo, kuris šiuo metu yra gana žemas. Gyventojų surašymo duomenimis darbo užmokesčio pajamas gauna 7,4 procentų, o invalidumo pensiją kaip pajamų šaltinį nurodo 78 procentai neįgaliųjų.

2009 metais Nacionalinės žmonių su negalia socialinės integracijos 2003-2012 metams programos daliai priemonių, kurias vykdo ir koordinuoja Departamentas, buvo skirta 28067 tūkst. litų suma.

Iš viso finansuota 408 tikslinių neįgaliųjų socialinės integracijos projektų, paraiškų, priemonių, kurias vykdė 21 neįgaliųjų asociacija, 2 kitos įstaigos, 58 miestų ir rajonų savivaldybių administracijos, 38 aukštosios mokyklos, pats Departamentas:

- finansuoti konkurso tvarka atrinkti 249 Paslaugų neįgaliesiems bendruomenėje projektai ir 21 Neįgaliųjų asociacijų veiklos rėmimo projektų, kuriuos tiesiogiai vykdė ir koordinavo 26 neįgaliųjų asociacijos (20556 tūkst. litų);

- kitos tikslinės neįgaliųjų socialinės integracijos priemonės ir programos:

- vykdytos Lietuvių gestų kalbos vartojimo ir vertėjų paslaugų teikimo 2009 - 2012 metų programos priemonės (660,79 tūkst. litų), kurias įgyvendino 1 neįgaliųjų asociacija ir 1 kita įstaiga;

- remta VšĮ Valakupių reabilitacijos centro veikla (787 tūkst. litų);

- 38 aukštosiose mokyklose mokėtos išmokos studijuojantiems neįgaliesiems apmokant už mokslą ir skiriant lėšų specialiesiems poreikiams tenkinti (skirta 2013 tūkst. litų);

- 57 miestų ir rajonų savivaldybėse vykdyta Būsto pritaikymo žmonėms su negalia 2007 - 2011 metų programa (vykdyti būsto pritaikymo neįgaliųjų specialiesiems poreikiams darbai) (skirta 3935 tūkst. litų);

- 39 miestų ir rajonų savivaldybėse mokėtos išmokos socialiai remtinoms neįgaliųjų šeimoms, auginančioms vaikus iki 18 metų (besimokančius bendrojo lavinimo mokykloje, profesinėje, aukštesniojoje mokykloje ar aukštojoje mokykloje diene forma - iki 24 metų) už komunalines paslaugas, kurą, elektros energiją, telefoną (60 tūkst. litų);

- administruota ir techniškai aptarnauta universali neįgaliųjų reabilitacijos ir integracijos informacinė sistema (55 tūkst. litų); vykdytos Informacinės sklaidos priemonės - Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencijos pristatymas visuomenei (55,2 tūkst. litų).

Nacionalinės žmonių su negalia socialinės integracijos 2003-2012 metams programos Departamento įgyvendinamai priemonių daliai 2010 m. planuojama skirti 24975 tūkst. litų. Palyginus su 2009 metais 2010 metų asignavimai programos įgyvendinimui sumažėja 11 proc.

Socialiniai veiksniai:

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos duomenimis, 2008 metais netekto darbingumo (invalidumo) pensijas ar išmokas gavo 258,8 tūkst. asmenų, t.y. apie 7 procentai visų Lietuvos gyventojų. 2008 m. šių asmenų skaičius, lyginant su 2007 metais, padidėjo 2,2 procento. Didžiausią dalį žmonių su negalia 2008 metais sudarė asmenys, kuriems nustatytas 30–40 procentų darbingumo lygis (arba prilyginta II invalidumo grupė), – 159 tūkst., tai yra 62 procentai visų žmonių su negalia. Sunkiausią negalią turinčių asmenų, kuriems nustatytas 0–25 procentų darbingumo lygis (arba prilyginta I invalidumo grupė), 2008 metais buvo 33,6 tūkst., tai sudarė 13 procentų viso žmonių su negalia skaičiaus. Asmenų, kuriems nustatytas 45–55 procentų darbingumo lygis (arba prilyginta III invalidumo grupė), buvo 50,3 tūkst., arba 19 procentų viso žmonių su negalia skaičiaus. Moterys su negalia, gaunančios valstybinio socialinio draudimo invalidumo ir netekto darbingumo pensijas, 2008 metais sudarė apie 54 procentus visų šias pensijas gaunančių asmenų. Darbingo amžiaus asmenys sudarė apie 65 procentus žmonių su negalia.

2008 metais skaičius vaikų, kuriems nustatytas neįgalumo lygis, palyginti su 2007 metais, nežymiai padidėjo ir 2008 metais jų buvo 15,8 tūkst., arba 6 procentai visų asmenų, kurie pripažinti neįgaliais. Vaikų pagrindinė neįgalumo priežastis – psichikos ir elgesio

sutrikimai, nervų sistemos ir jutimo organų ligos.

Šalyje 2008 m. gyveno per 80000 judėjimo, 22000 proto ir psichikos, 8000 regos, 8300 klausos, 130000 kitus sveikatos sutrikimus turinčių asmenų. Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos duomenimis, kasmet vidutiniškai nustatoma apie 30000 naujų invalidumo atvejų. 2008 metais asmenų, kuriems pirmą kartą buvo nustatytas neįgalumo lygis, buvo 27142, iš jų 2171 vaikai, pakartotinai neįgalumo lygis buvo nustatytas 73285 asmenims, iš jų 5688 vaikams.

Neįgalieji, kuriems yra nustatytas darbingumo lygis, įgyja teisę gauti netekto darbingumo (invalidumo) pensiją, kuri valstybiniu socialiniu draudimu draustiems asmenims yra mokama iš Valstybinio socialinio draudimo fondo (toliau SODRA) lėšų, nedraustiems valstybiniu socialiniu draudimu mokama iš valstybės biudžeto lėšų (šalpos pensijos). 2008 metais šalpos pensijas gaunančių neįgalųjų skaičius buvo 40,4 tūkst., iš jų – 15,8 tūkst. neįgalių vaikų. 2008 m. slaugos išlaidų tikslinių kompensacijų gavėjų skaičius – 37,8 tūkst., iš jų 1428 neįgalūs vaikai. 2009 m. III ketv. vidutinis šalpos pensijų gavėjų skaičius – 68 tūkst. neįgalųjų.

Vertinant situaciją pagal negalių pobūdį, sunkiausioje padėtyje atsiduria neįgalūs (specialiųjų poreikių) vaikai (15,8 tūkst.), kuriems nepakankamai pritaikytos ikimokyklinės įstaigos, mokyklų klasės, ugdymo centrai; visiškos negalios asmenys, 0-20 darbingumo lygį ir judėjimo funkcijų, sunkią regos ir klausos negalią, psichikos sutrikimus turintys bei savarankiškai apsitarnauti negalintys neįgalieji, kuriems Lietuvoje trūksta socialinių paslaugų, ugdymo, užimtumo tarnybų, pritaikytos aplinkos.

Neįgalųjų užimtumas šalyje yra viena iš aktualiausių problemų. Sunkiausia yra įdarbinti arba užimti sutrikusios psichikos, regėjimo, klausos negalią bei sunkiausias negalias turinčius neįgaluosius, o dirbančių neįgalųjų pajamos dažnai yra minimalios. 1996-2004 m. dirbo tik apie 10 proc. dirbančių neįgalųjų. 2005-2007 metais neįgalųjų užimtumo situacija gerėjo. Šiuo metu dėl bendros ekonominės krizės neįgalųjų situacija rinkoje vėl sudėtingėja. 2008 m. dirbo 20 % neįgalųjų, 2009- 19,4 % neįgalųjų.

Lietuvos darbo biržos duomenimis 2009 m. lapkričio mėn. Darbo biržoje buvo užsiregistravę 30487 neįgalūs bedarbiai (8142 neįgalieji, kuriems nustatytas 0-40 % darbingumo lygis ir 22345 neįgalieji, kuriems nustatytas 45-55 % darbingumo lygis).

Mažėjant darbo jėgos paklausai bei augant konkurencijai, darbo rinkoje kvalifikacijos lygis tampa pagrindine išlikimo joje sąlyga ir neįgaliesiems iškyla profesinių įgūdžių ir kvalifikacijos problema. Įgyvendinant neįgalųjų socialinės integracijos įstatymą vyksta žymūs pokyčiai neįgalųjų profesinės reabilitacijos srityje. Neįgalųjų socialinės integracijos įstatymo nuostatos numato, kad darbingo amžiaus asmenims pagal profesinės reabilitacijos kriterijus nustatytus poreikį profesinės reabilitacijos paslaugoms, darbingumo lygis nustatomas tik pritaikius profesinės reabilitacijos priemones.

Neįgalųjų socialinės integracijos politika formuojama užtikrinant neįgalių asmenų grįžimą į darbo rinką. Šiuo metu tik profesinės reabilitacijos dėka, neįgalieji įgauna darbo rinkoje reikalingų žinių, įgūdžių, kurie padėtų patekti į darbo rinką.

Vystantis profesinės reabilitacijos infrastruktūrai, daugėja profesinės reabilitacijos paslaugų įvairovė, steigiamos naujos profesinės reabilitacijos paslaugas teikiančios įstaigos ir centrai, užtikrinantys neįgalųjų integraciją į darbo rinką.

2008 m. profesinės reabilitacijos paslaugas teikė devynios įstaigos: VšĮ „Valakupių reabilitacijos centras“ Vilniuje (siekiant užtikrinti asmenims su sunkia fizine negalia profesinės reabilitacijos priemonių taikymą, pasinaudojus struktūrinių fondų pagalba, 2008 m. įsteigtas šio centro filialas Kaune), VšĮ „Trakų neįgalųjų užimtumo centras“, VšĮ „Palangos reabilitacinė ligoninė“, VšĮ „Profesijų spektras“, Lietuvos reabilitacinis profesinio rengimo centras, VšĮ „Vilties žiedas“, VšĮ „Šiaulių darbo rinkos mokymo tarnyba“, VšĮ „Vilniaus Žirmūnų darbo rinkos mokymo tarnyba“ bei 2008 m. įsikūręs VšĮ „Vilniaus psichosocialinis reabilitacijos centras“, kuriame teikiamos profesinės reabilitacijos paslaugos psichikos negalią turintiems asmenims. Šios įstaigos neįgaliesiems 2008 m. siūlė įsigyti profesiją pagal 139 mokymo programas. 2009 m. profesinės

reabilitacijos programą baigė 272 asmenys, iš jų 113 asmenys arba 41 proc. įsidarbino.

Departamentas 2009 m. gruodžio mėn. paskelbė profesinės reabilitacijos metodinių centrų atrankos konkursą. Metodinių centrų statusas yra suteiktas 2 įstaigoms: VšĮ „Vilties žiedas“ ir VšĮ „Valakupių reabilitacijos centras“. 2010 m. numatytos lėšos profesinės reabilitacijos metodinių centrų programoms.

Departamentas, siekdamas tobulinti profesinės reabilitacijos paslaugų neįgaliesiems teikimą ir užtikrinti jų kokybę, nuo 2009 m. sausio 1 d., pagal 2007-2013 m. Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksnių programos 1 prioriteto „Kokybiškas užimtumas ir socialinė aprėptis“ VP1-1.2-SADM-02 priemonę „Neįgaliųjų profesinės reabilitacijos sistemos kūrimas ir įgyvendinimas“, siekdamas sukurti vieningą profesinės reabilitacijos paslaugų teikimo sistemą, užtikrinančią kokybiškas profesinės reabilitacijos paslaugas neįgaliesiems, pradėjo įgyvendinti projektą „Neįgaliųjų profesinės reabilitacijos paslaugų metodikų kūrimas ir diegimas, kvalifikacinių reikalavimų profesinės reabilitacijos specialistams nustatymas, pasirengimas ir profesinės reabilitacijos paslaugų teikimo neįgaliesiems standartų kūrimas“, kurio bendra vertė – 2128 tūkst. litų. 2010 m. planuojama parengti 4 profesinės reabilitacijos paslaugų teikimo metodikas: regėjimo negalią turintiems asmenims, psichikos ligomis sergantiems asmenims, sutrikusio intelekto asmenims ir asmenims su klausos negalia bei atlikti profesinės reabilitacijos paslaugų teikimo neįgaliesiems standartizavimo galimybių studiją

Specialiojo ugdymo paslaugų teikimo programa 2009-2013 metams patvirtinta 2009 m. rugsėjo 3 d. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymu, iš viso programos įgyvendinimui numatyta 126,795 tūkst. Lt.

2008-2009 mokslo metais specialiųjų poreikių vaikai sudarė per 10 procentų visų Lietuvos mokinių populiacijos. Daugelis šių mokinių (90 procentų) kasmet mokosi įprastų bendrojo lavinimo mokyklų bendrosiose klasėse kartu su bendraamžiais, 1 procentas mokinių mokosi specialiosiose klasėse ir 9 procentai mokinių – specialiosiose mokyklose. Kasmet mokinių, pasirenkančių ugdymosi specialiosiose mokyklose formą, skaičius mažėja. Specialiųjų poreikių mokinio krepšelis 2009 metais 30 procentų didesnis nei statistinio mokinio.

Profesinėse mokyklose pagal profesinio mokymo programas, pritaikytas specialiųjų poreikių mokiniams, 2007–2008 mokslo metais mokėsi 1062 mokiniai, tai buvo 14,5 proc. mažiau mokinių nei 2005–2006 mokslo metais.

2009–2010 mokslo metais Lietuvos aukštosiose mokyklose studijavo 1156 neįgalūs studentai. Per 2005–2008 metų laikotarpį šalies kolegijose neįgalių studentų skaičius išaugo net 73 procentais, o universitetuose – 23,3 procento.

Studentai, turintys negalią, jaučia didžiulį prioritetinį valstybės paramos plėtros poreikį. Išskiriami veiksniai, skatinantys ar trukdantys neįgaliesiems studentams studijuoti aukštojoje mokykloje: aukštosios mokyklos fizinė aplinka, nevienodos pasirinkimo ir prieinamumo galimybės su kitais, išitraukimas į mokymosi ir akademinę veiklą, studijų plano individualumas ir lankstumas, aukštosios mokyklos ir neįgaliųjų interesų derinimas ir kt. Per pastaruosius metus pagerėjo fizinio prieinamumo situacija šalies aukštosiose mokyklose negalią turintiems studentams: įrengti ar pritaikyti specialūs įvažiavimo takai, tualetai, auditorijos, sukurtos kompiuterizuotos darbo vietos, tačiau specialiųjų poreikių asmenų studijavimo galimybės aukštosiose mokyklose nepakankamos.

Neįgaliųjų socialinę izoliaciją šalyje siekiama sumažinti įvairiomis priemonėmis, viena iš jų – Nacionalinės programos priemonių įgyvendinimas. Įgyvendinant Nacionalinės programos priemones kiekvienais metais per 30 procentų šalies neįgaliųjų gauna paslaugas ar pasinaudoja neįgaliųjų socialinės integracijos programomis

Technologiniai veiksniai:

Modernių informacijos bei komunikacijų technologijų plėtra sudaro didesnes galimybes neįgaliesiems siekti išsilavinimo, tobulinti profesinę kvalifikaciją bei integruotis į atvirą darbo rinką.

Šalyje gyvena apie 40000 neįgaliųjų, kurie dėl negalios negali įprastais būdais priimti

ir apdoroti informacijos, kuriems naujos technologijos padėtų savarankiškai gyventi, dirbti, bendrauti. Tačiau naujų technologijų panaudojimo procesas neįgaliųjų reikmėms yra nepakankamas dėl pačių neįgaliųjų nedidelio pajamų dydžio, lėšų, kompetencijos ir iniciatyvų stygiaus.

Parengta ir patvirtinta Lietuvių gestų kalbos vartojimo ir vertėjų paslaugų teikimo 2009-2012 metų programa (Žin., 2009, Nr. 70-2844), kuri reglamentuoja tolimesnį gestų kalbos leksikos tyrimą, gestų kalbos vartotojų mokymus ir sąlygoja gestų vertimo paslaugų prieinamumo didėjimą visose apskrityse. Programoje numatytas iki šiol vykdytų priemonių tęstinumas, bus rengiamas elektroninis gestų kalbos žodynas, kuriame bus per daugiau nei 4 metus surinkti ir susisteminti 8000 leksinių gestų kalbos vienetų, bus stiprinama kurčiųjų mokyklų mokymo bazė, leidžiamos specialiosios mokymo priemonės, vystoma gestų kalbos mokymo metodologija, plėtojamos gestų kalbos vertėjų paslaugos apskrityse.

Regėjimo negalią turintiems asmenims leidžiama literatūra Brailio raštu, įgarsinamos knygos DVD formate, veikia valstybės išlaikoma Lietuvos aklųjų biblioteka.

2007 metais pradėjo veikti universalios neįgaliųjų reabilitacijos ir integracijos informacinės sistema, kuri sudaro galimybę gauti naujausią neįgaliųjų reabilitacijai ir integracijai į visuomenę aktualią ir pastoviai atnaujinamą specializuotą informaciją. Šią duomenų bazę administruoja Departamentas. Per metus šia duomenų baze pasinaudoja per 13000 vartotojų

Vidaus veiksniai:

Teisinė bazė:

Departamentas savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos įstatymais, Vyriausybės nutarimais, Socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymais, strateginiu veiklos planu, kitais teisės aktais. Neįgaliųjų teises šiuo metu reglamentuoja per 70 įvairių teisės aktų.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo (Žin., 1991, Nr. 36-969) 16 punkto nuostatomis, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. gruodžio 23 d. nutarimu Nr. 1423 „Dėl Lietuvos invalidų reikalų tarybos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės pavadinimo pakeitimo bei pavedimo Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai vykdyti steigėjo funkcijas“ (Žin., 2005, Nr. 152-5600), Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2005 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. A1-340 „Dėl Neįgaliųjų reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nuostatų patvirtinimo“ (Žin., 2006, Nr.3-67), Departamentas koordinuoja ir įgyvendina Nacionalinę žmonių su negalia socialinės integracijos programą bei vykdo kitas neįgaliųjų socialinės integracijos politikos įgyvendinimo priemones

Organizacinė struktūra:

Departamentas yra viešas juridinis asmuo, kurio steigėjo funkciją atlieka Socialinės apsaugos ir darbo ministerija. Departamento veiklai vadovauja Departamento direktorius, kuris yra pavaldus ir atskaitingas Socialinės apsaugos ir darbo ministrui.

Vadovaujantis Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2009 m. liepos 24 d. įsakymu Nr. A1-468 „Dėl Neįgaliųjų reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos struktūros patvirtinimo“ Departamente yra 4 skyriai: programų koordinavimo ir įgyvendinimo skyrius; finansų ir buhalterinės apskaitos skyrius, stebėsenos ir kontrolės skyrius; informavimo ir bendrųjų reikalų skyrius

Žmonių ištekliai (etatai, kvalifikacija):

Departamento darbuotojai yra valstybės tarnautojai ir tarnautojai dirbantys pagal darbo sutartis. Departamento pareigybių sąrašė yra 14 pareigybių, iš jų 13 - karjeros valstybės tarnautojai, 1 – darbuotojas, dirbantis pagal darbo sutartį. 2 darbuotojai, suderinus su Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, priimti konkrečioms užduotims atlikti pagal terminuotas darbo sutartis.

Darbo vietos kompiuterizuotos, veikia departamento tinklas. Visi valstybės tarnautojai turi aukštąjį universitetinį išsilavinimą.

Kvalifikacijai tobulinti sudaromi kvalifikacijos tobulinimo planai, kvalifikacijai

tobulinti lėšų skiriama pagal valstybės tarnybos įstatymo nustatytas normas

Planavimo sistema:

Vykdamas pavestas funkcijas ir įgyvendindamas Nacionalinės žmonių su negalia socialinės integracijos 2003-2012 metams programos priemones Departamentas įgyvendina 2 programas:

1. “Neįgaliųjų socialinė integracija“, kurios tikslas - Gerinti neįgaliųjų socialinę integraciją ir užtikrinti neįgaliųjų teises plėtojant ir didinant neįgaliųjų savarankiškumą, skatinant užimtumą ir jų socialinį aptarnavimą“.

2. “Socialinių paslaugų plėtra įstaigose prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos”, kuri skirta užtikrinti Neįgaliųjų reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos funkcionavimą ir savalaikį Nacionalinės žmonių su negalia socialinės integracijos programos koordinavimą ir įgyvendinimą, kitų neįgaliųjų socialinės integracijos politikos priemonių vykdymą.

Departamento vykdomos programos yra įtrauktos į Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos strateginį planą. Departamento planavimo sistema apima metinio veiklos plano rengimą, nacionalinės programos koordinavimą, neįgaliųjų socialinės integracijos programoms lėšų paskirstymą, administravimą ir atsiskaitymą, investicinių projektų rengimą ir įgyvendinimą

Finansiniai ištekliai:

Departamento lėšas sudaro Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšos, kitos teisėtai gautos lėšos. Departamento lėšos naudojamos Nacionalinė žmonių su negalia socialinės integracijos 2003-2012 metams programos priemonių (kurių dalį įgyvendina neįgaliųjų organizacijos ir valstybinės institucijos) ir kitų neįgaliųjų integracijos politikos priemonių įgyvendinimui, Departamento vykdomų programų ir investicinių projektų įgyvendinimui, Departamento darbuotojų darbui apmokėti ir ūkinėms išlaidoms.

Departamentui skirtų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų paskirstymo ir naudojimo sąmata, suderintą su Neįgaliųjų reikalų taryba, kasmet tvirtina Socialinės apsaugos ir darbo ministras.

Departamento vykdomai Neįgaliųjų socialinės integracijos programai 2010 metams patvirtinta 24975 tūkst. litų, iš jų 24975 tūkst. litų išlaidoms

2009 metais Neįgaliųjų socialinės integracijos programos priemonėms skirta:

1. 18745 tūkst. litų skirta plėtoti paslaugų ir veiklų neįgaliesiems prieinamumą, didinti neįgaliųjų savarankiškumą ir skatinti jų įsidarbinimo galimybes;

2. 930 tūkst. litų skirta gerinti informacinę aplinką neįgaliesiems;

3. 2940 tūkst. litų skirta pritaikyti neįgaliesiems būstą ir jo aplinką;

4. 2360 tūkst. litų skirta gerinti neįgaliųjų ugdymo galimybes ir pagalbą neįgaliesiems, auginantiems vaikus.

Departamento išlaikymui skirta 1855 tūkst. litų, iš jų 859 tūkst. litų išlaidoms (darbo užmokesčiui – 531 tūkst. litų), 15 tūkst. Lt turto įsigijimui. Įsteigiant biudžetinę koncertinę įstaigą valstybinį chorą „Vilnius“, kuris savo koncertinę veiklą pradėtų nuo 2010 vasario 1 d., steigėjo funkcijas pavedant Departamentui, Choro išlaikymui 2010 metais planuojama skirti 981 tūkst. litų, iš jų 705 tūkst. litų darbo užmokesčiui.

Departamento vykdomam projektui “Neįgaliųjų profesinės reabilitacijos paslaugų metodikų kūrimas ir diegimas, kvalifikacinių reikalavimų profesinės reabilitacijos specialistams nustatymas, pasirengimas ir profesinės reabilitacijos paslaugų teikimo neįgaliesiems standartų kūrimas, paslaugų kokybės įvertinimo sistemos kūrimas”, 2010 m. iš Europos socialinio fondo ir Lietuvos valstybės biudžeto lėšų planuojama skirti 690 tūkst. litų (projekto bendra vertė – 2128 tūkst. litų) 4-ioms profesinės reabilitacijos paslaugų teikimo metodikoms: regėjimo negalią turintiems asmenims, psichikos ligomis sergantiems asmenims, sutrikusio intelekto asmenims ir asmenims su klausos negalia, parengti.

Apskaitos tinkamumas:

Apskaita vykdoma vadovaujantis atitinkamais Lietuvos Respublikos įstatymais, kitais

teisės aktais, atitinka statistikos ir sistemos reikalavimus. 2010 metais planuojama įdiegti naujas finansų valdymo ir apskaitos programas (FVAS)

Ryšių sistema:

Darbui naudojamos informacinės ir komunikacijos sistemos, veikia Departamento interneto svetainė, elektroninis paštas užtikrina operatyvų bendravimą su valstybinėmis institucijomis, neįgalųjų socialinės integracijos programų vykdytojais. 2010 metais planuojama įsigyti kompiuterinės ir organizacinės technikos

Vidaus audito sistema:

Vidaus auditą atlieka Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos vidaus audito skyrius. Valstybės biudžeto lėšų tikslinio panaudojimo kontrolę vykdo stebėsenos ir kontrolės skyrius

SSGG analizė

Stiprybės:

Tarptautiniai teisės aktai, sukurtas teisinis pagrindas, valstybės audito rekomendacijų įgyvendinimas sudarys galimybę teisiškai užtikrinti tolygią neįgalųjų socialinės integracijos politikos priemonių plėtrą ir paslaugų bei socialinės paramos prieinamumą neįgaliesiems.

Stiprus neįgalųjų asociacijų sektorius aktyviai dalyvauja įgyvendinant Nacionalinės programos priemones, įtraukiant įvairių negalių (judėjimo, regos, klausos, intelekto, psichikos, kt.) neįgaliuosius.

Bendradarbiavimas su neįgalųjų asociacijomis, kitomis valstybės institucijomis ir įstaigomis bei savivaldybėmis didina galimybes identifikuoti neįgalųjų problemas ir operatyviai jas spręsti.

Silpnybės:

Egzistuojantis programų finansavimo modelis neužtikrina tolygaus paslaugų ir priemonių prieinamumo neįgaliesiems visoje šalyje.

Savivaldybės neaktyviai dalyvauja neįgalųjų socialinės integracijos procese, mažai iniciatyvų iš kitų valstybės ir savivaldybių institucijų bei įstaigų sprendžiant neįgalųjų problemas.

Teikiamų finansavimui programų paraiškų atitikimas keliamiems reikalavimams ir kokybė dažnai yra žema, ypatingai nedidelių ar neseniai įsikūrusių asociacijų tarpe.

Neįgalųjų asociacijų tarpe egzistuoja klaidingas finansavimo paskirties ir prioritetų suvokimas, kas apsunkina programų įgyvendinimą.

Nepakankami atskirų neįgalųjų asociacijų administraciniai gebėjimai įgyvendinant projektus ir atsiskaitant už panaudotas lėšas.

Galimybės:

Programų finansavimo modelio pakeitimas leis veiksmingiau panaudoti valstybės biudžeto lėšas ir parama pasieks daugiau neįgalųjų.

Departamento struktūros ir veiklos reglamentavimo tobulinimas sudaro galimybes kokybiškai administruoti departamentui skirtas lėšas, koordinuoti neįgalųjų socialinės integracijos priemones, vykdyti tarpinstitucinių programų stebėseną.

Griežtinama neįgalųjų socialinės integracijos programų įgyvendinimo ir atsiskaitymo už lėšų panaudojimą kontrolė padės užtikrinti tikslinio lėšų panaudojimą ir didins veiklų efektyvumą.

Grėsmės:

Programų vykdytojai – neįgalųjų asociacijos, gavę finansavimą, gali panaudoti lėšas ne pagal paskirtį ir paslaugos bei priemonės nepasieks neįgalųjų.

Pareiškėjams neturint gebėjimų rengti kokybiškus projektus ir juos įgyvendinti, neteisingai vertinant finansavimo paskirtį ir prioritetus, didėja nepasitenkinimas dėl lėšų skirstymo.

„Spekuliacijos ir manipuliacijos negalia“ – prisidengiant neįgalųjų vardu asociacijos siekia finansavimo projektams, skirtiems jų veiklai vystyti ir privatiems interesams tenkinti.

Kaip panaudoti stiprybes galimybėms įgyvendinti:

Tobulinti teisės aktus derinant juos su Neįgaliųjų teisių konvencija, Europos neįgaliųjų veiksmų planu 2006-2015 metams.

Įgyvendinant neįgaliųjų socialinės integracijos priemones, į neįgaliųjų socialinės integracijos procesą įtraukti ne tik neįgaliųjų asociacijas, bet ir apskritis, kitas ministerijas, valstybės institucijas ir įstaigas didinant galimybes identifikuoti neįgaliųjų problemas ir operatyviai jas spręsti.

Kaip ištaisyti silpnąsias pasinaudojant galimybėmis:

Pakeisti Neįgaliųjų socialinės integracijos programų finansavimo modelį decentralizuojant ir pakeičiant neįgaliųjų socialinės integracijos programų finansavimo tvarką, paslaugų neįgaliesiems projektus konkurso tvarka finansuojant per savivaldybių administracijas.

Stiprinti pareiškėjų ir programų vykdytojų gebėjimus – konsultuoti, organizuoti mokymus, skirtus paraiškų kokybei gerinti, mokyti administruoti lėšas ir tinkamai už jas atsiskaityti.

Kelti departamento tarnautojų kvalifikaciją, sudaryti galimybę susipažinti su geros praktikos pavyzdžiais administruojant Europos Sąjungos fondų paramą.

Kaip panaudoti stiprybes grėsmėms sumažinti:

Teisinė bazė, Valstybės audito rekomendacijos sudaro galimybę didinti neįgaliųjų integracijos priemonių efektyvumą ir plėtoti savivaldybių įtaką užtikrinant bendruomenėje paslaugų ir paramos prieinamumą neįgaliesiems, stiprinti bendradarbiavimą su neįgaliųjų problemas sprendžiančiomis institucijomis ir organizacijomis.

Užtikrinti paraiškų vertinimo, atrankos ir įgyvendinimo bei kontrolės skaidrumą ir viešinimą.

Stiprinti einamųjų metų vykdomų programų lėšų tikslinio panaudojimo finansinę ir veiklos kontrolę bei viešinti rezultatus.

Kokias silpnąsias reikia pašalinti, kad sumažėtų grėsmės:

Pakeisti neįgaliųjų socialinės integracijos programų finansavimo modelį decentralizuojant ir pakeičiant neįgaliųjų socialinės integracijos programų finansavimo tvarką, paslaugų neįgaliesiems projektus konkurso tvarka finansuojant per apskričių viršininkų administracijas.

Gerinti teikiamų finansuoti paraiškų bei įgyvendinamų projektų kokybę konsultuojant ir mokant.

Tobulinti programų rengimo gaires, tikslinti remtinąs veiklas ir prioritetus.

2. Viešojo administravimo įstaigos misija – Neįgaliųjų reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos misija – planuoti, organizuoti ir koordinuoti neįgaliųjų socialinės integracijos politikos priemonių įgyvendinimą siekiant sudaryti neįgaliesiems lygias teises ir galimybes dalyvauti visuomenės gyvenime.

3. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

3.1. Strateginis tikslas – „Siekti palankios šeimai aplinkos, efektyvios socialinės apsaugos ir aktyvaus bendruomenių dalyvavimo socialinėje veikloje, užtikrinti socialiai pažeidžiamų gyventojų grupių socialinę integraciją“, 02.

3.2. Programų pavadinimai ir jų kodai:

3.2. 1. Neįgaliųjų socialinė integracija, 02 301;

3.2.2. Socialinių paslaugų plėtra įstaigose prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, 02 302.

3.3. Programų tikslai ir jų kodai:

3.3.1. Gerinti neįgaliųjų socialinę integraciją ir užtikrinti neįgaliųjų teises plėtojant neįgaliųjų rehabilitaciją, paslaugas ugdymą, aplinkos prieinamumą, užimtumą, visuomenės švietimą ir jų medicininį, socialinį bei techninį aptarnavimą, 02 301 01;

3.3.2. Užtikrinti kokybiškas ir efektyvias socialines paslaugas įstaigose prie

ministerijos, 02 302 01.

3.4.1. Programos 02 301 uždavinių pavadinimai ir jų kodai:

3.4.1.1. Atstatyti neįgaliųjų biosocialines funkcijas, profesinius įgūdžius bei darbingumą, plėtoti paslaugų neįgaliesiems prieinamumą, didinti jų savarankiškumą ir skatinti įsidarbinimo galimybes, 02 301 01 01;

3.4.1.2. Mažinti neįgaliųjų socialinę izoliaciją ir didinti fizinės ir informacinės aplinkos prieinamumą, 02 301 01 02;

3.4.1.3. Gerinti neįgaliųjų ugdymo galimybes ir pagalbą neįgaliesiems, auginantiems vaikus, 02 301 01 03.

3.4.2. Programos 02 302 uždavinys – teikti socialines paslaugas gyventojams ištaigose prie ministerijos, 02 302 01 01.

3.5.1. Programos 02 301 priemonės:

3.5.1.1. Plėtoti paslaugų neįgaliesiems prieinamumą, didinti neįgaliųjų savarankiškumą ir skatinti jų įsidarbinimo galimybes, 02 301 01 01 01;

3.5.1.2. Gerinti informacinę aplinką neįgaliesiems, 02 301 01 02 01;

3.5.1.3. Pritaikyti neįgaliesiems būstą ir jo aplinką, 02 301 01 02 02;

3.5.1.4. Teikti finansinę paramą neįgaliesiems, studijuojantiems aukštosiose mokyklose, 02 301 01 03 01;

3.5.1.5. Mokėti 20 proc. BSI dydžio išmokas neįgaliesiems, auginantiems vaikus, komunalinėms paslaugoms, elektros energijos ar telefono išlaidoms apmokėti ar kurui įsigyti, 02 301 01 03 02.

3.5.2. Programos 02 302 priemonė – sudaryti sąlygas ištaigų prie ministerijos, teikiančių socialines paslaugas gyventojams, veiklai, 02 302 01 01 01.

4.1. Programos 02 301 priemonių įgyvendinimo aprašymas.

Plėtoti paslaugų neįgaliesiems prieinamumą, didinti neįgaliųjų savarankiškumą ir skatinti jų įsidarbinimo galimybes

Departamentas 2010 metais finansuos konkurso būdu atrinktas neįgaliųjų asociacijų neįgaliųjų socialinės integracijos programas, kurias sudarys paslaugų neįgaliesiems bendruomenėje projektai ir neįgaliųjų asociacijų veiklos rėmimo projektai. Savivaldybėse veikiančios asociacijos įgyvendins Paslaugų neįgaliesiems bendruomenėje projektus, kuriuos įgyvendinant pagal asociacijų atstovaujama neįgaliųjų negalios pobūdį ir problemų specifiką bus teikiamos paslaugos: neįgaliųjų informavimo, konsultavimo ir atstovavimo; socialinių ir savarankiškų įgūdžių ugdymo, palaikymo bei atkūrimo (savipagalbos grupėse, organizacijose), motyvacijos dirbti ir įsigyti išsilavinimą didinimo (bus remiamas nesusijęs su darbo santykiais neįgaliųjų užimtumas amatais įvairiuose būreliuose ir klubuose, darbo asistentų paslaugos, nuotolinio mokymo organizavimas); meninių, sportinių gebėjimų lavinimo (bus remiamas nesusijęs su darbo santykiais neįgaliųjų užimtumas įvairiuose meno, kultūros, sporto būreliuose, kolektyvuose, klubuose). 2010 metais pagal Socialinių paslaugų katalogą bus finansuojamos neįgaliųjų asociacijų teikiamos bendruomenėje socialinės paslaugos, kurias savivaldybės planuoja įtraukti į savivaldybių socialinių paslaugų planą, taip pat bus remiama periodinių, vienkartinio pobūdžio informacinių, metodinių leidinių leidyba ir platinimas.

2010 metais planuojama finansuoti 262 neįgaliųjų asociacijų ir jų partnerių įgyvendinamų paslaugų neįgaliesiems bendruomenėje projektų. Neįgaliesiems socialines ir kitas pagal negalios pobūdį reikalingas paslaugas teiks savivaldybėse veikiančios neįgaliųjų asociacijos ir jų partneriai.

Įgyvendinant Neįgaliųjų asociacijų veiklos rėmimo projektus, bus remiamos neįgaliųjų teisių gynimo (neįgaliųjų atstovavimas, konferencijos, seminarai, mokymai, renginiai, skirti neįgaliųjų lygių galimybių įgyvendinimo problemoms spręsti), paslaugų neįgaliesiems bendruomenėje projektų koordinavimo, specialistų kvalifikacijos tobulinimo

(tiesiogiai bendruomenėje su neįgaliaisiais dirbančių specialistų kvalifikacijos tobulinimas, asociacijos darbuotojų vadybos įgūdžių lavinimas), tarptautinio bendradarbiavimo, naujai statomų ir rekonstruojamų objektų priežiūros veiklos, savarankiško gyvenimo įgūdžių ugdymo ir aktyvaus poilsio stovyklų, kultūros ir sporto renginių organizavimas. Įgyvendinamomis veiklomis siekiama, kad neįgaliųjų socialinės integracijos pokyčiai gerintų neįgaliųjų padėtį visuomenėje ir užtikrintų socialinės izoliacijos mažinimą.

Planuojama finansuoti 21 neįgaliųjų asociacijos įgyvendinamą 21 Neįgaliųjų asociacijų veiklos rėmimo projektą. Planuojama, kad 2010 metais plėtojant neįgaliesiems pagal negalios pobūdį ir specialiuosius poreikius reikalingas paslaugas bei dalyvumą sporto, kultūros, poilsio, savarankiškumo, motyvacijos dirbti didinimo veiklose per neįgaliųjų asociacijų vykdomus projektus naudą gaus apie 63000 neįgaliųjų, įgyvendintomis socialinės reabilitacijos ir integracijos priemonėmis, skirtomis mažinti jų socialinę atskirtį, pasinaudos ir paslaugas gaus 24 procentai neįgaliųjų.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2009 m. kovo 19 d. įsakymu Nr. A1-128 patvirtintu Profesinės reabilitacijos paslaugų plėtros 2007-2012 metų strategijos įgyvendinimo 2009 metais priemonių planu, Neįgaliųjų reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2009 m. parengė ir patvirtino Profesinės reabilitacijos metodinių centrų atrankos konkurso nuostatus ir paskelbė Metodinių centrų atrankos konkursą. Metodinių centrų statusas yra suteiktas 2 įstaigoms: VšĮ „Vilties žiedas“ ir VšĮ „Valakupių reabilitacijos centras“. 2010 m. numatytos lėšos profesinės reabilitacijos metodinių centrų programoms.

Priemonei įgyvendinti planuojama skirti 18778 tūkst. litų.

Gerinti informacinę aplinką neįgaliesiems

2010 m. bus įgyvendinamos Lietuvių gestų kalbos vartojimo ir vertėjų paslaugų teikimo programos 2009-2012 metams priemonės. Planuojamos išlaidos lietuvių gestų kalbos žodynams ir tyrimui, lietuvių gestų kalbos mokymo programų ir metodikų rengimui, gestų kalbos vertėjų paslaugų teikimui kurčiųjų reabilitacijos centruose.

Įgyvendinant Nacionalinės žmonių su negalia socialinės integracijos 2010-2012 metų programos priemones, planuojama:

- Atlikti pagalbos priemonių vaikams ir suaugusiems, turintiems skirtingas negalias (judėjimo funkcijų, regėjimo, klausos, sutrikusio intelekto, sutrikusios psichikos, epilepsija sergančiųjų ir kt.), prieinamumo ir efektyvumo tyrimą, nustatyti poreikį, apibrėžti pagalbos priemonių turinį ir parengti pasiūlymus dėl šių priemonių teikimą reglamentuojančių teisės aktų pakeitimo (priemonių plano 2.1. priemonė);

- Atlikti informacijos prieinamumo neįgaliesiems ir jos skleidimo efektyvumo tyrimą, parengti ir patvirtinti Periodinių ir informacinių leidinių neįgaliesiems leidybos ir platinimo rėmimo tvarką (priemonių plano 3.16 priemonė);

- Teikti informaciją internetu (per universalią neįgaliųjų reabilitacijos ir informacijos sistemą) ir specialiuose leidiniuose neįgaliųjų socialinės integracijos klausimais, įskaitant informaciją apie paramą teikiančias institucijas bei teikiamos pagalbos pobūdį šeimoms, kuriose yra neįgaliųjų (priemonių plano 3.19 priemonė).

Priemonei įgyvendinti planuojama skirti 897 tūkst. litų.

Pritaikyti neįgaliesiems būstą ir jo aplinką

2010 metais bus įgyvendinamos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. birželio 28 d. nutarimu Nr. 638 patvirtintą Būsto pritaikymo žmonėms su negalia 2007–2011 metų programos priemonės. Įgyvendinant šią programą siekiama padėti neįgaliesiems, turintiems judėjimo negalią ir apsitarnavimo buityje sutrikimų, įveikti izoliaciją savo namuose bei sudaryti sąlygas aktyviai dalyvauti visuomenės gyvenime. Būsto pritaikymą neįgaliesiems organizuoja savivaldybės. Būsto pritaikymo išlaidos asmenims su ryškiais ir labai ryškiais judėjimo ir apsitarnavimo sutrikimais bus dengiamos 80 procentų iš valstybės biudžeto lėšų, o likusias 20 procentų denga savivaldybės (asmenims su vidutiniais judėjimo ir

apsitarnavimo sutrikimais atitinkamai - po 50 procentų). 2010 metais planuojama pritaikyti apie 130 butų neįgaliesiems. 2008 m. parengta ir į UNRIIS įdiegta Būsto pritaikymo žmonėms su negalia apskaitos programa (BPNAS) 2010 m. bus vystoma ir tobulinama, atliekama jos priežiūra ir palaikymas.

Priemonei įgyvendinti planuojama skirti 2940 tūkst. litų.

Teikti finansinę paramą neįgaliesiems, studijuojantiems aukštosiose mokyklose

Asmenims, turintiems sunkią negalią, dėl atsiradusių specialiųjų poreikių dažnai neprieinamos aukštųjų mokyklų programos ir neįgaliųjų specialiesiems poreikiams tenkinti reikalingos papildomos priemonės.

Nuo 2006 metų pagal Vyriausybės patvirtintą paramos neįgaliesiems studentams teikimo tvarkos aprašą per aukštąsias mokyklas teikiamos finansinės pagalbos priemonės aukštosiose mokyklose studijuojantiems neįgaliesiems - skiriamos lėšos neįgaliųjų studentų specialiųjų poreikių tenkinimui (mėnesinė 1/2 bazinės socialinio draudimo pensijos dydžio išmoka kas mėnesį) bei daliniam studijų apmokėjimui (vieną kartą per semestrą 3,2 BSI dydžio išmoka). Planuojama 2010 metais parenti apie 1100 neįgaliųjų studentų.

Priemonei įgyvendinti planuojama skirti 2300 tūkst. litų.

Mokėti 20 proc. BSI dydžio išmokas neįgaliesiems, auginantiems vaikus, komunalinėms paslaugoms, elektros energijos ar telefono išlaidoms apmokėti ar kurui įsigyti

2009 metais apie 160 neįgaliųjų šeimų, auginančių vaikus iki 18 metų (besimokančius iki 24 metų), buvo mokamos 20 procentų BSI dydžio išmokos komunalinėms paslaugoms, elektros energijos ar telefono išlaidoms apmokėti ar kurui įsigyti. 2010 metais planuojama, kad išmokas gaus apie 160 neįgaliųjų šeimų.

4.2. Programos 02 302 priemonės įgyvendinimo aprašymas.

Sudaryti sąlygas įstaigų prie ministerijos, teikiančių socialines paslaugas gyventojams, veiklai

Departamentas, siekdamas tikslo – užtikrinti neįgaliųjų socialinės integracijos politikos priemonių įgyvendinimą siekiant neįgaliųjų socialinės integracijos į visuomenę – koordinuoja ir įgyvendina Nacionalinę žmonių su negalia socialinės integracijos programą, vykdo kitas neįgaliųjų socialinės integracijos politikos įgyvendinimo priemones, siekia, kad neįgalieji aktyviai dalyvautų sprendžiant visus su jų gyvenimu ir veikla susijusius klausimus.

Neįgaliųjų reikalų departamentas, vykdydamas jam pavestas funkcijas, ne tik koordinuoja, bet kaip vykdytojas įgyvendina Nacionalinės žmonių su negalia socialinės integracijos 2003-2012 metams programos priemones - įgyvendina pagal jas vykdomą Neįgaliųjų socialinės integracijos programą, Lietuvių gestų kalbos vartojimo ir vertėjų paslaugų teikimo 2009-2012 metams programą, nuo 2007 m. įgyvendina Būsto pritaikymo žmonėms su negalia 2007-2011 metų programą bei vykdo jos priemonių koordinavimą, minėtų tarpinstitucinių programų koordinavimą, stebėseną, kontrolę, vykdo Universalios neįgaliųjų reabilitacijos ir integracijos informacinės sistemos (UNRIIS) administravimą ir priežiūrą ir įgyvendina kitas neįgaliųjų socialinės integracijos politikos įgyvendinimo priemones.

Siekiant, kad neįgalieji aktyviai dalyvautų sprendžiant visus su jų gyvenimu ir veikla susijusius klausimus, visuomeniniais pagrindais veikia Neįgaliųjų reikalų taryba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Taryba), kurios sudėtį sudaro neįgaliųjų visuomeninių organizacijų ir valstybės institucijų atstovai. Neįgaliųjų reikalų departamentas techniškai aptarnauja Tarybą.

2007 metais neįgaliųjų poreikiams buvo pritaikyta ir įdiegta universali neįgaliųjų reabilitacijos ir integracijos sistema – duomenų bazė, prieinama internetu. Šioje duomenų

bazėje neįgalieji ir kiti suinteresuoti asmenys gali rasti aktualią neįgaliesiems informaciją. UNRIIS (universali neįgaliųjų rehabilitacijos ir integracijos sistemos) duomenų bazės veiklos palaikymui, administravimui, techninei priežiūrai bei informacijos atnaujinimui (kaupiama, susisteminama, saugoma, visiems vartotojams prieinama, neįgaliųjų rehabilitacijai ir integracijai į visuomenę aktuali ir pastoviai atnaujinama specializuota informacija apie neįgaluosius, neįgaliųjų rehabilitaciją, paslaugas, tarnybas, įmones, priemonės sveikatos, socialinės apsaugos, švietimo ir mokslo, užimtumo, aplinkos prieinamumo, kultūros ir sporto srityse) perkama paslauga. Per metus šia duomenų baze pasinaudoja per 17000 vartotojų.

Lėšos (874 tūkst. Lt., iš jų 859 tūkst. Lt – išlaidoms, 15 tūkst. Lt. – turtui įsigyti) yra skirtos departamento etatinių darbuotojų darbo užmokesčiui (531 tūkst. Lt) ir veiklos išlaidoms. Įgyvendinant šią priemonę planuojama:

- 2010-2012 metais užtikrinti Neįgaliųjų reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos veiklą, vykdyti ir koordinuoti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. birželio 7 d. nutarimu Nr. 850 patvirtintos Nacionalinės žmonių su negalia socialinės integracijos 2003-2012 metų programos (Žin., 2002, Nr. 57- 2335) patikslintą - Nacionalinę žmonių su negalia socialinės integracijos 2010-2012 metų programą. Atskiras priemones vykdo ministerijos, pats Departamentas, savivaldybės, kitos institucijos. 2009-2011 metais kasmet bus skelbiama nauja programų atranka, pareiškėjų ir finansavimui atrinktų programų skaičius kasmet didėja.

- departamento pareigybių sąrašė 2009 metais patvirtinta 14 pareigybių, iš jų 13 - karjeros valstybės tarnautojų, 1 – darbuotojas, dirbantis pagal darbo sutartį. 2 darbuotojai, suderinus su Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, priimti konkrečioms užduotims atlikti pagal terminuotas darbo sutartis.

2010 m. sausį Socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymu bus priimtas sprendimas įsteigti biudžetinę koncertinę įstaigą valstybinį chorą „Vilnius“, kuris savo koncertinę veiklą pradėtų nuo 2010 vasario 1 d., steigėjo funkcijas pavedant Neįgaliųjų reikalų departamentui prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Choro išlaikymui 2010 metais planuojama skirti 981 tūkst. litų, iš jų 705 tūkst. litų darbo užmokesčiui.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komiteto rekomendacijomis, Ministro Pirmininko pavedimais išspręsti choro „Vilnius“ kaip koncertinės įstaigos veiklos tęstinumo klausimus, planuojama įsteigtos biudžetinės koncertinės įstaigos valstybinio choro „Vilnius“ steigėjo funkcijas nuo 2010 m. perduoti Kultūros ministerijai, perduodant įstaigos išlaikymui ir darbo užmokesčiui skirtas lėšas.

PATIKSLINTO METINIO VEIKLOS PLANO PRIEDAI

1 lentelė. 2010 metų patikslintas veiksmų planas

2 lentelė. Vertinimo kriterijų (rodiklių) suvestinė (2010 metams)

Neįgaliųjų reikalų departamento direktorė

Genovaitė Paliušienė

1 LENTELĖ. 2010 METŲ PATIKSLINTAS VEIKSMŲ PLANAS

Priemonės pavadinimas ir jos kodas	Įstaigos veiksmo pavadinimas	Atsakingi vykdytojai	Vykdyimo terminai	Asignavimai (tūkst. litų)
02 301 programa: Neįgaliųjų socialinė integracija				
02 301 01 01 01 Plėtoti paslaugų ir veiklų neįgaliesiems prieinamumą, didinti neįgaliųjų savarankiškumą ir skatinti jų įsidarbinimo galimybes	1. Paslaugų ir socialinės integracijos priemonių neįgaliesiems bendruomenėje plėtra 2. Neįgaliųjų asociacijų veiklos projektų rėmimas 3. Profesinės reabilitacijos metodinių centrų veikla	J. Mikulėnienė, S. Krivickienė, M. Oleškevičienė, A. Martinaitytė	2010 m.	14165 4000 613
Viso: 18778				
02 301 01 02 01 Gerinti informacinę aplinką neįgaliesiems	1. Lietuvių gestų kalbos vartojimo ir vertėjų paslaugų teikimo programos įgyvendinimas 2. Informacinė sklaida ir tiriamieji darbai	J. Mikulėnienė, S. Krivickienė, M. Oleškevičienė, A. Martinaitytė	2010 m.	800 97
Viso: 897				
02 301 01 02 02 Pritaikyti neįgaliesiems būstą ir jo aplinką	Būsto pritaikymo žmonėms su negalia 2007–2011 metų programos įgyvendinimas	J. Šliužienė, E. Daunorienė S. Krivickienė, M. Oleškevičienė, A. Martinaitytė	2010 m.	2940
02 301 01 03 01 Teikti finansinę paramą neįgaliesiems, studijuojantiems aukštosiose mokyklose	Finansinės paramos teikimas studijuojantiems aukštojoje mokykloje neįgaliesiems.	J. Mikulėnienė, S. Krivickienė, M. Oleškevičienė, A. Martinaitytė	2010 m.	2300
02 301 01 03 02 Mokėti 20 proc. BSI dydžio išmokas neįgaliesiems, auginantiems vaikus, komunalinėms paslaugoms, elektros energijos ar telefono išlaidoms apmokėti ar kurui įsigyti.	Finansinės paramos teikimas neįgaliesiems, auginantiems vaikus, komunalinėms paslaugoms, elektros energijos ar telefono išlaidoms apmokėti ar kurui įsigyti.	S. Krivickienė, A. Martinaitytė	2010 m.	60
Viso 02 301 programos priemonėms				24975
02 302 programa: Socialinių paslaugų plėtra įstaigose prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos				
02 302 01 01 01	1. Nacionalinės	G. Paliušienė,	2010 m.	874, iš jų

Sudaryti sąlygas įstaigų prie ministerijos, teikiančių socialines paslaugas gyventojams, veiklai	žmonių su negalia socialinės integracijos programos koordinavimas, kontrolė bei stebėseną, kitų neįgaliųjų socialinės integracijos politikos įgyvendinimo priemonių vykdymas. 2. Biudžetinės koncertinės įstaigos valstybinio choro „Vilnius“ veikla	J. Šliužienė, S. Krivickienė, A. Martinaitytė		15 - turtui 981
Viso 02 302 programos priemonei				1855
VISO ĮGYVENDINAMOMS PROGRAMOMS				26830

Neįgaliųjų reikalų departamento direktorė

Genovaitė Paliušienė

2 LENTELĖ. VERTINIMO KRITERIJŲ (RODIKLIŲ) SUVESTINĖ (2010 metams)

Programos elementai	Vertinimo kriterijai (rodikliai)	Vertinimo kriterijaus (rodiklio) reikšmė
Neįgaliųjų socialinė integracija		
<p><u>Programos tikslas</u> – gerinti neįgaliųjų socialinę integraciją plėtojant neįgaliųjų reabilitaciją, paslaugas, ugdymą, aplinkos prieinamumą, užimtumą, visuomenės švietimą ir jų medicininių, socialinių bei techninių aptarnavimą.</p>	<p><u>Rezultato kriterijai:</u> 1. Sunkų neįgalumo lygį turinčių asmenų, naudą gavusių dalyvaujant neįgaliųjų socialinės integracijos projektuose, dalis visame sunkią negalią turinčių asmenų skaičiuje, procentais; 2. Asmenų, kuriems pritaikytas būstas, dalis iš viso asmenų, kurie yra įtraukti į savivaldybių paraiškas pritaikyti būstą, skaičiaus, procentais.</p>	<p align="center">24</p> <p align="center">22</p>
<p><u>Programos uždavinys</u> – atstatyti neįgaliųjų biosocialines funkcijas, profesinius įgūdžius bei darbingumą, plėtoti paslaugų neįgaliesiems prieinamumą, didinti jų savarankiškumą ir skatinti įsidarbinimo galimybes- bus įgyvendinamas plėtojant pagal negalios pobūdį ir specialiuosius poreikius reikalingas paslaugas bendruomenėje, ugdant savarankiško gyvenimo įgūdžius ir motyvaciją dirbti, įtraukiant neįgaliuosius į sporto, kultūros veiklas, organizuojant poilsį, remiant neįgaliųjų organizacijų veiklą, kuri nukreipta atstovauti ir ginti neįgaliųjų teises, organizuoti konferencijas, mokymus, įvairius renginius, didinančius neįgaliųjų savarankiškumą, plėtoti tarptautinį bendradarbiavimą.</p>	<p><u>Produkto:</u> 1. Socialinės integracijos projektuose naudą gavusių neįgaliųjų skaičius.</p>	<p align="center">63000</p>
<p><u>Programos priemonė</u> – plėtoti paslaugų ir veiklų neįgaliesiems prieinamumą, didinti neįgaliųjų savarankiškumą ir skatinti jų įsidarbinimo galimybes.</p> <p><u>Veiksmai:</u> 1. Konkurso būdu finansuojami Paslaugų neįgaliesiems bendruomenėje projektai. 2. Konkurso būdu finansuojami Neįgaliųjų asociacijų veiklos rėmimo projektai. 3. Konkurso būdu finansuojamos</p>	<p><u>Veismų atlikimo rodikliai:</u> 1. Finansuojamų Paslaugų neįgaliesiems bendruomenėje projektų skaičius. 2. Finansuojamų Neįgaliųjų asociacijų veiklos rėmimo</p>	<p align="center">262</p> <p align="center">21</p>

Programos elementai	Vertinimo kriterijai (rodikliai)	Vertinimo kriterijaus (rodiklio) reikšmė
Profesinės reabilitacijos metodinių centrų programos.	projektų skaičius. 3. Finansuojamų profesinės reabilitacijos metodinių centrų skaičius	2
<p><u>Programos uždavinys</u> – mažinti neįgaliųjų socialinę izoliaciją, didinti fizinės ir informacinės aplinkos prieinamumą - bus įgyvendinamas gerinant informacinę aplinką neįgaliesiems ir didinant visuomenės, tarp jų ir neįgaliųjų, supratimą ir žinias apie neįgaliųjų teises, socialinės neįgaliųjų integracijos politikos formavimo pokyčius, formuojant palankų visuomenės požiūrį į neįgaliuosius ir pritaikant būstus ir gyvenamąją aplinką neįgaliesiems.</p> <p><u>Programos priemonė</u> – gerinti informacinę aplinką neįgaliesiems.</p> <p><u>Veiksmai:</u> 1. Lietuvių gestų kalbos vartojimo ir vertimo paslaugų teikimo 2009-2012 metų programos įgyvendinimas ;</p> <p><u>Programos priemonė</u> – pritaikyti neįgaliesiems būstą ir jo aplinką.</p> <p><u>Veiksmai:</u> 1. Įgyvendinama Būsto pritaikymo žmonėms su negalia 2007–2011 metų programa.</p>	<p><u>Produkto:</u> 1. Informaciją gavusių neįgaliųjų skaičius; 2. Neįgaliesiems pritaikytų būstų skaičius.</p> <p><u>Veiksmų atlikimo rodikliai:</u> 1. Įgyvendintų 2010 m. programų skaičius;</p> <p><u>Veiksmų atlikimo rodikliai:</u> 1. Savivaldybių, kuriose vykdoma Būsto pritaikymo žmonėms su negalia 2007–2011 metų programa, skaičius.</p>	<p>33000</p> <p>130</p> <p>1</p> <p>59</p>
<p><u>Programos uždavinys</u> – gerinti neįgaliųjų ugdymo galimybes ir pagalbą neįgaliesiems, auginantiems vaikus, – bus įgyvendinamas teikiant finansinę paramą neįgaliesiems, studijuojantiems aukštosiose mokyklose, ir išmokas neįgaliesiems, auginantiems vaikus iki 18 metų.</p> <p><u>Programos priemonė</u> – teikti finansinę paramą neįgaliesiems, studijuojantiems aukštosiose mokyklose.</p> <p><u>Veiksmai:</u> 1. Teikiama finansinė parama neįgaliesiems, studijuojantiems aukštosiose mokyklose.</p> <p><u>Programos priemonė</u> –</p>	<p><u>Produkto:</u> 1. Aukštosiose mokyklose besimokančių neįgaliųjų, gavusių finansinę paramą, skaičius; 2. Neįgaliųjų, auginančių vaikus, gaunančių 20 procentų BSI dydžio išmokas komunalinėms paslaugoms, elektros energijos ar telefono išlaidoms apmokėti ar kurui įsigyti, skaičius.</p> <p><u>Veiksmų atlikimo rodikliai:</u> 1. Neįgaliųjų studentų, gavusių finansinę paramą skaičius.</p>	<p>1100</p> <p>160</p> <p>1100</p>

Programos elementai	Vertinimo kriterijai (rodikliai)	Vertinimo kriterijaus (rodiklio) reikšmė
<p>mokėti 20 proc. BSI dydžio išmokas neįgaliesiems, auginantiems vaikus, komunalinėms paslaugoms, elektros energijos ar telefono išlaidoms apmokėti ar kurui įsigyti.</p> <p><u>Veiksmai:</u></p> <p>1. Mokamos išmokos neįgaliesiems, auginantiems vaikus, komunalinėms paslaugoms, elektros energijos ar telefono išlaidoms apmokėti ar kurui įsigyti.</p>	<p><u>Veiksmų atlikimo rodikliai:</u></p> <p>1. Neįgaliųjų, auginančių vaikus, gaunančių 20 procentų BSI dydžio išmokas komunalinėms paslaugoms, elektros energijos ar telefono išlaidoms apmokėti ar kurui įsigyti, skaičius.</p>	160
Socialinių paslaugų plėtra įstaigose prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos		
<p><u>Programos tikslas</u> – užtikrinti kokybiškas ir efektyvias socialines paslaugas įstaigose prie ministerijos.</p>	<p><u>Rezultato kriterijus:</u></p> <p>Neįgaliųjų, pasinaudojusių Neįgaliųjų reikalų departamento įgyvendinamomis ir koordinuojamomis reabilitacijos ir socialinės integracijos priemonėmis, skirtomis mažinti jų socialinę atskirtį, dalis visame neįgaliųjų skaičiuje, proc.</p>	24
<p><u>Programos uždavinys</u> – teikti socialines paslaugas gyventojams įstaigose prie ministerijos.</p>	<p><u>Produkto kriterijus:</u></p> <p>Socialinės integracijos projektuose naudą gavusių neįgaliųjų skaičius.</p>	63000
<p><u>Programos priemonė</u> – sudaryti sąlygas įstaigų prie ministerijos, teikiančių socialines paslaugas gyventojams, veiklai.</p> <p><u>Veiksmai:</u></p> <p>1. Koordinuoti, kontroliuoti, stebėti Nacionalinės žmonių su negalia socialinės integracijos programos įgyvendinimą, tvarkyti lėšas, skirtas šios programos priemonėms vykdyti, vykdyti ir/ar koordinuoti kitas neįgaliųjų socialinės integracijos politikos įgyvendinimo priemones.</p>	<p><u>Veiksmų atlikimo rodikliai:</u></p> <p>1. Neįgaliųjų, pasinaudojusių Neįgaliųjų reikalų departamento įgyvendinamomis ir koordinuojamomis reabilitacijos ir socialinės integracijos priemonėmis, skirtomis mažinti jų socialinę atskirtį, dalis visame neįgaliųjų skaičiuje;</p> <p>2. Įgyvendinamų programų skaičius;</p> <p>3. Koordinuojamų tarpinstitucinių programų skaičius.</p>	<p>24</p> <p>2</p> <p>3</p>

Neįgaliųjų reikalų departamento direktorė

Genovaitė Paliušienė